

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Henrici Canisi[i] Noviomagi, Belgæ, Jn Academia
Ingolstadiensi SS. Canonum Profess. Ordinarii & Primarii,
Opera Quæ De Ivre Canonico Reliqvit**

Canisius, Heinrich

Coloniae Agrippinae, 1662

XXXII. De rebus Ecclesiæ non alienandis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62169](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62169)

§. 7. *Melioramenta à Clerico facta, sunt eius quo-
ad vixerit.*

Et Concilium Toleranum: Si quis sanè Cleri-
corum, inquit, agella vel vineolas in terra Eccle-
siæ sibi fecisse probabitur, sustentandæ vitæ cau-

sâ, usque ad diem obitus sui possideat: verum post
suum decessum Ecclesiæ restituat, nec testamen-
tario aut successorio iure cuiquam hæredum,
probæ redimere relinquat: nisi forsan cui Episco-
pus pro servitiis ac præstatione Ecclesiæ largiti
voluerit, *e. fin. Ext. De pecul. cleric.*

DE REBUS ECCLESIE NON ALIENANDIS.

TITULUS XXXII.

§. 1. *Res Ecclesiæ & monasterii alienari non posse; & quid veniat nomine alienationis.*

Quia res Ecclesiæ propriæ ipsius Ecclesiæ
sunt, in cuius usum & ministerium sunt
dedicatæ, *can. Nulli xii quest. 2. sup. tit. prox.*
§. *bona verò*: idcirco discretè à saceris Canonibus
cautum est, ne illæ à Clericis etiam Summis
Pontificibus, vel aliis quibuscumque alienari
possint, *tototit. Ext. in 6. & Clem. De rebus Eccles. non
alien. can. Non licet, cum can. seq. xii quest. 2.* Idem
statutum est de rebus monasterii, *Clem. 1. hoc tit.*
Alienationis autem nomine hæc continetur, do-
natio, venditio, permutatio, emphyteusis, infeu-
datio, ususfructus, hypotheca, locatio ad lon-
gum tempus, *e. Nulli §. alienationis Ext. hoc tit. d.
can. Non licet & d. Clem. 1. & ex Pauli III. constitu-
tione etiam locatio ultra triennium, in cap. unico in
extravag. comm. de qua vide Covarr. Var. resol. lib. 2.
cap. 16. & 17. Navar. ad d. can. Non licet. 2. & haud
dubiè, hæredis institutio, legatum, fideicommis-
sum, cap. 1. cap. Cum in officio 7. cum 1. seqq. Ext. De tes-
tiam. can. Episcopi, can. Manifesta, can. Sim. manifesta
xii quest. 1.*

§. 2. *Alienatio rei Ecclesiasticæ ipso iure nulla est.*

Unde si qua rei Ecclesiasticæ alienatio fiat, ea
ipso iure non subsistit; adeoque per ipsum alie-
nantem, vel quemvis alium Clericum infringi &
retractari potest, *cap. Si quis presbyterorum 6. Ext.
hoc tit. ibi notant Glos. & Panorm. can. Quod quis xxxv
quest. 6. d. cap. unico in extravag. comm. de Non dubi-
um §. C. De legib. cap. Qua contra De R. I. in 6.* Quod
in præcæti argumento singulare est; cum regula-
riter nemo factum suum improbare possit, *cap. In-
ter dilectos 8. Ext. De donat. l. 4. Cod. De revoc. donat. l.
factum cuique De R. I.*

§. 3. *Res peritura & supervacua animalia rectè
alienantur.*

Quæ certè intelligenda sunt de rebus immo-

bilibus & mobilibus, quæ servando (ut loqui-
mur) servari possunt. At in rebus periculis, quæ
diuturnitatem non patiuntur, ut sunt fructus,
vestes & his similia, *d. cap. unico in extravag. com. &
d. Clem. 1. iuncto §. constituitur, Insti. De usufr. Licet
vestimenta Ecclesiæ veritate consumpta comburi, & co-
rum cineres recondi debeant, iuxta can. Altaris 39. de
consecr. dist. 1. item in supervacuis animalibus alie-
natio minimè interd. & est, Hostiens. in Summa
huius tit. num. 1. addo text. in l. Lex qua 2. 2. in fine C. De
administ. tutor.*

§. 4. *Casus à superiori regula excepti.*

Neque quod de rebus immobilibus & mobili-
bus diximus, perpetuum est. Nam & certi casus
existunt, quibus ex permissione sacrorum Cano-
num etiam illæ rectè alienantur, qui recensentur à
Glos. in Summa vii. quest. 2. Quorum unus est, si ec-
clesiasticæ Ecclesiæ alienationem suadeat, *d. Clem. 1.
hoc tit. cap. 1. Ext. De pignori. puta, si Ecclesiæ alie-
no ære oppressa sit. Auth. hoc ius porrectum C. De
sacrof. Eccles. Alter est, si pauperes alendi aut capti-
vi ab hostibus redimendi sint, *can. Sacrorum & can.
seq. cap. Aurum cum seq. xii quest. 2. can. fin. xvi. qu. 1.
Aurum enim, sententia Ambrosii est, Ecclesiæ habet,
non ut servet, sed ne erogat & subveniat in ne-
cessitatibus, in c. d. can. Aurum Tertius est, si Ec-
clesiæ expediat alienationem fieri, *d. Clem. 1. can.
Sine exceptione xii qu. 2. cap. 8 §. fin. Ext. hoc tit.* Nec
enim prohibitio alienationis in læsionem Eccle-
siæ retorquenda est, *l. Quod favore 6. C. De legib.***

§. 5. *De solemnitatibus adhibendis in alienatione
iis casibus, quibus permessa est.*

Ut tamen his tribus casibus, quibus alienatio
permessa est, Capituli consensus & subscriptio
adhibeantur, ubi scilicet Episcopus alienationem
molitur, *d. can. Sine exceptione, d. Clem. 1. cap. 1. cum
seqq.*

sequi Ext. De his qua sunt à Pralat. Panorm. in d. cap. 1. Si alius Clericus, qui Capitulum non habet, Episcopi assensus accedat, can. Placuit xii. quæst. 1. In alienatione verò rerum monasterii non tantum opus est consensu Capituli, sed & Episcopi; ex decreto Conciliorum Aurelianensium, can. Abbatibus, d. qu. 1. & Agathensis, can. In venditionibus xv. quæst. 4. adde cap. 1. eod. tit. in Clem. & ibid. Panorm.

§. 6. Ius singulare in bonis laico subjiçiondis.

¶ Illud verò singulari jure sancitum est à Gregorio Decimo in generali Concilio Lugdunensi, ut in Ecclesiæ bonis immobilibus sive Juribus, laico tamquam superiori vel tamquam patrono sive advocato subjiçiondis, præter Capituli consensum etiam Apostolicæ Sedis licentia specialiter adhibeatur, c. 2. hoc tit. in 6.

§. 7. In exiguis & longè distitis non requiri solemnitatem

Porro in terrulis & vineolis exiguis & Ecclesiæ minus utilibus, aut longè distitis, remissa est omnis solemnitatis; cum per solum Episcopum, si necessitas urgeat, rectè distrabantur, juxta can. Terrulas d. quæst. 2.

§. 8. In feudum & emphyteusim eandem rem rursus concedi posse; & quando.

Idem est in rebus in feudum olim datis, si per mortem ultimi vasalli ad Episcopum redeant. Nam & has potest Episcopus (si viderit expedire) liberè in feudum alteri concedere, cap. 2. Ext. De feudis, cap. 1. §. 1. Episcopum & Abbat. Similiter & res in emphyteusim ab antiquo dari solitas, si evidens Ecclesiæ utilitas suaserit, d. c. unico in Extravag. com.

§. 9. Emphyteusis nova quo casu permessa.

De agris verò in emphyteusim novam concedendis hoc rescriptum extat Alexandri III. ad Episcopum Vigorniensem: Illas terras, inquis, quæ de sylvis exstirpatæ, sunt arabiles factæ, eis hæreditario jure poteris concedere, sub annuo censu tenendas, à quibus suo, vel parentum suorum labore constiterit exstirpatas. Nisi fortè quæcunq; aliis possint ad majorem Ecclesiæ utilita-

tem cum eodem labore & onere conferri, text. est in cap. Ad aures 7. Ext. h. tit.

§. 10. Pralatus rem unius Ecclesiæ cum alia permutare potest utriusque consensu.

Sed & permissum est Episcopo, terram unius Ecclesiæ cum alia permutare, interveniente utriusque Ecclesiæ consensu, cap. 1. Ext. De rer. permut. & si unius æstimatio alteram excesserit, refusione pecuniæ ab altera Ecclesiæ præstanda, rem ad æqualitatem redigere, cap. Ad quæstiones 6. eod. An autem, qua hoc & 2. præcedentibus §§ dicuntur, per se possit Episcopus absque Capitulo suo, dubium est, præter cap. 1. & cap. 4. Ext. De his qua sunt à Pralat. Sed in his consuetudini magis standum est, cap. Ea noscitur 6. Ext. De his qua sunt à Pralat. Adde qua supra tit. de juris non scripti partibus diximus.

§. 11. Per præscriptionem rem alienari sive auferri legitimè ab Ecclesiæ.

Postremò sciendum est, per præscriptionem, id est, possessionem continuam xl. annorum cum bona fide, prædium, sive aliud jus cujuslibet Ecclesiæ vel monasterii (exceptâ tamen Romanâ Ecclesiâ, adversus quam solum centenaria præscriptio currit) alienari vel tolli, c. 4. 6. 8. 13. & cap. 14. Ext. De præscript. Sicut infra commodius dicetur, inf. De exceptionib. §. tam de præscript.

NOTATIO in Tit. 32.

a Quod hic dicitur de prohibita locatione ad triennium ex Pauli II. constitutione, id accipiendum est de rebus Ecclesiæ, quæ quotannis excoluntur & fructus reddunt; aliqui si ejus sint conditionis, ut singulis trienniis semel tantum fructus proferant, poterunt & in novem annos locari. Nec dubium esse debet, ubi eadem constitutio Pauli II. moribus recepta non est, non obligare, can. In istis dist. 4. & ubi recepta est, contrariâ consuetudine eam tolli posse, juxta cap. fin. Ext. De consuet. & qua ibi tradunt DD. de quo Covarr. Var. resol. lib. 2. cap. 16, num. 6. & Navarr. ad can. Non liceat xii. quæst. 2. num. 21.

b Addunt alii quartum casum, propter rei incommoditatem; ut quia res magis damnosa quàm utilis est, can. Tertullas xii. qu. 2. Verum hic casus sub tertio continetur.

FINIS LIBRI II.

R I X X

S U M M A